

5. Проект Адміністративно-процедурного кодексу України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=44893 (дата звернення: 02.10.2017).
6. Тимошук В.П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії: Монографія. – Київ: Конус-Ю, 2010. – 296 с.
7. Курс адміністративного права України: підручник. / Колпаков В.К., Кузьменко О.В., Пастух І.Д., Сущенко В.Д. та ін. 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ: Юрінком Інтер, 2013. – 872 с.
8. Бородин С.С., Громыко С.С. Административное право. Общая и Особенная часть: курс лекций. – Санкт-Петербург: ГУАП, 2007. – 432 с.

Ключові слова: акт, правовий акт, індивідуальний акт управління, адміністративний акт.

Ключевые слова: акт, правовой акт, индивидуальный акт управления, административный акт.

Key words: act, legal act, individual act of management, administrative act.

КОВАЛЬ ДАНА ОЛЕГІВНА

Івано-Франківський юридичний інститут
Національного університету «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного, конституційного та адміністративного
права, кандидат юридичних наук

ЗАГАЛЬНІ ТА ОСОБЛИВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Чітке уявлення про поняття і зміст джерел права має важливе як теоретичне, так і практичне значення. Окрім того, за умов становлення української державності проблема джерел права набуває не тільки теоретичної, але й політичної значущості, що актуалізує необхідність розробки науково обґрунтованої концепції джерел права [1, с. 7].

Так, важливість і необхідність з'ясування цілої низки питань щодо визначення джерел фінансового права обґрунтовуються і теоретичною, і практичною їх роллю, зокрема, причинами, що мають наукове, пізнавальне значення.

Аналіз наукової літератури свідчить, що проблема визначення джерел права є однією з найпопулярніших у наукових колах. Так, у юридичній літературі висловлюються протилежні позиції стосовно того, яким чином визначати поняття «джерела права».

Теорією права опрацьовано декілька значень поняття «джерело права»:

- спосіб виникнення права (соціальна категорія);
- чинник правотворчості, що безпосередньо впливають на формування та функціонування права;

– діяльність суб'єктів суспільних відносин, у результаті якої реалізуються їхні потреби та задовольняються інтереси;

– зовнішні прояви права: текстуальні джерела права, які можна поділити на первинні (нормативно-правові аспекти, нормативно-правові договори, правові прецеденти, релігійні норми, правові звичаї) та похідні (уточнюють зміст первинних: судова та адміністративна практика) [2, с. 188-189].

Як відзначає М.М. Марченко, збіг форми і джерела права має місце тоді, коли йдеться про вторинні, формально-юридичні джерела права. У такому разі форма вказує на те, як, яким чином організовано і виражено зовні нормативний зміст, а джерело – якими є ті юридичні чи інші витоки, чинники, що зумовлюють дану форму права і її зміст [3, с. 57].

Загальними та найсуттєвішими серед ознак джерел фінансового права є: офіційна форма вираження і закріплення волі суб'єктів правотворчості, серед яких – суспільство, народ, держава в особі органів державної влади; особливий порядок виникнення; державна обов'язковість і державна гарантованість; формальність; нормативність; юридична сила; ієрархія; системність змісту; стабільність; дія в часі, просторі й щодо кола осіб [4, с. 62].

Джерелом фінансового права може бути правовий акт, що повністю або певною частиною містить фінансово-правові норми і, відповідно, має спрямованість на регулювання фінансових відносин. Але тут існує проблема вибору зовнішньої форми права [4, с. 95], від правильного вирішення якої залежить юридична сила джерел, їх місце у правовій системі та співвідношення, ефективність регулювання фінансових відносин.

Джерела мають певні особливості, зумовлені специфікою предмета фінансового права, а саме специфічними відносинами, що виникають, змінюються і припиняються у процесі фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування. Інакше кажучи, джерело права регулює певне коло суспільних відносин, тобто має певну сферу розповсюдження (діяльності). Звідси у джерелах фінансового права знаходять своє закріплення саме його норми – спеціальні приписи держави й органів місцевого самоврядування щодо мобілізації, розподілу й використання коштів централізованих і децентралізованих публічних фондів. Нормативність є загальною ознакою, яка виступає підставою для визнання явища джерелом права.

Джерела фінансового права наділені юридичною силою. Це поняття, за словами А.Б. Венгерова, як і багато виразів понятійного апарату юридичної науки, запозичене з інших галузей знання і наповнене специфічним юридичним змістом [5, с. 608].

Говорячи про загальновідомість як ознаку джерел фінансового права, треба підкреслити, що незнання позитивного права нікого не виправдовує: передбачається, що всякий може легко ознайомитися з нормою, що знаходить відображення в тому або іншому джерелі.

Джерела фінансового права мають свої особливості. Це, зокрема, предметна ознака, множинність, відсутність єдиного кодифікованого акта, спрямованість на реалізацію інтересів держави, забезпечення за їх допомогою досягнення публічного інтересу, а також чіткість та ясність формулювання прав та обов'язків учасників фінансових правовідносин.

Предметна ознака відображається в тому, що особливості джерел фінансового права зумовлені специфікою предмета фінансового права, а саме специфічними відносинами, що виникають, змінюються і припиняються у процесі фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування.

Іншою особливістю фінансового права України є доволі велике коло його джерел, що знаходяться у певному взаємозв'язку та супідрядності. В науковій літературі йдеться мова про існування множинності джерел фінансового права – явищі, що свідчить про інтенсивний розвиток обсягу і сфери правового регулювання, розширення кола суспільних відносин, що належать до сфери правового впливу [6, с. 528]. Кожне джерело фінансового права має своє власне місце, обумовлене особливістю його призначення, свою сферу впливу у процесі упорядкування відносин, що виникають під час фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування.

Наступною особливістю джерел фінансового права є те, що з їх допомогою держава намагається реалізувати власний матеріальний інтерес. Попри те, що нерідко у фінансово-правовій літературі зазначається, що держава є публічно-правовим утворенням, головною метою якого є забезпечення інтересів народу, здійснення заходів, спрямованих на позитивний розвиток суспільства [7, с. 23-24], діяльність на благо всього суспільства в цілому, сприяючи однаковою мірою всім його членам, держава, однак, і завжди переслідує і власний, тільки їй притаманний інтерес, що вирається у реалізації функцій державних органів.

Те, що держава упорядковує фінансові відносини і тим самим розв'язує «власні грошові» проблеми, виконує функції і завдання покладені на неї, свідчить, по-перше, про особливості змісту норм, що в них містяться, і, по-друге – про їх відмінність від джерел інших галузей права.

Норми права можуть міститися не лише в нормативно-правових актах, але і в інших юридичних актах – рішеннях певних судів, нормативно-правових договорах. Тож форми об'єктивізації фінансових правових норм можуть бути різні: вони можуть бути відображені в законі чи іншому нормативно-правовому акті, у актах вищих судових органів, або виражені як результат договірної практики правотворчих органів тощо.

Список використаної літератури:

1. Проблемы теории государства и права: учеб. пособ. / под ред. М.Н. Марченко. – М.: Юрист, 2003. – 656 с.

2. Загальна теорія держави і права (основні поняття, конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / за ред. О.В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
3. Загальна теорія держави і права (основні поняття, конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / за ред. О.В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2008.
4. Кучерявенко Н.П. Курс налогового права: в 6-ти т. – [Т 2: Введение в теорию налогового права]. – Х.: Легас, 2004. – 600 с.
5. Семчик О.О. Держава і фінанси: правовий зв'язок: моногр. / О.О. Семчик; [відп. ред. Л.К. Воронова]. – К.: Вид-во «Юридична думка», 2010. – 204 с.

Ключові слова: джерела фінансового права, фінансово-правові норми, юридичні акти.

Ключевые слова: источники финансового права, финансово-правовые нормы, юридические акты.

Key words: Sources of financial law, financial and legal norms, legal acts.

КОРНУТА ЛЮДМИЛА МИХАЙЛІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент

ЩОДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Запорукою демократичного розвитку України є високоефективна організація державної служби, яка має бути зорієнтована в першу чергу на надання якісних адміністративних послуг, зниження рівня корупції в органах публічної влади, забезпечення політичної нейтральності державних службовців, привабливості державної служби для висококваліфікованих спеціалістів тощо [3]. З метою реформування державної служби в Україні згідно з європейськими стандартами, зокрема встановлення гарантій політичної нейтральності державних службовців, забезпечення додержання конституційних прав громадян, які перебувають на державній службі питанню удосконалення механізму їх правового захисту має приділятися значна увага як теоретичному так і на нормативному рівнях.

На теперішній час реформування механізму правового захисту державного службовця в Україні триває. Уже зараз можна констатувати, що в країні досить активно створюються правові передумови для майбутніх позитивних змін в частині забезпечення правового захисту, які знайшли своє відображення в Конституції України, Законі України «Про державну службу» (2015 р.), Указах Президента України «Про стратегію реформування системи державної служби в Україні» та «Про